

ror de *u* en lloc de *n* (RFE iv, 33, 34).

Gotós, V. *gota* *Gotxaire, gotxer, gotxera*, V. *goig* *Gotza* 'figa seca' localment a Mall.: fem. de *gotzo* 'grassó'

GOTZEMA, 'espígol', de l'àr. *ḡuzāmā*, veg. DCEC/DECH (ALHUCEMA). □ 1.ª doc.: 1317.

Gotzet, V. *gocet* *Gotzeto* (Andratx, AlcM) potser 10 un encreuament de *broet* 'brou gras' amb *gotzo* 'gras' *Gotzinar*, V. *botzina* *Gotzo* 'ventrut', V. *esbotzar* *Gotzó, gotzoneta*, V. *agotzonat*

GOVANELLA, 'canell, munyó, puny de la mà', 15 mot peculiar del Maestrat i Castelló, cast. dial. del Sudest *govanilla*, i en altres parlars castellans *gomanilla*, potser alteració de **mononella* (deriv. de *munyó*), passant amb dissimilacions a **bomanella* o **boanella*, i d'aquí a *go(v)anella*, canvis facilitats per la influència 20 de *desgovernar* 'desllorigar la govanela o puny' (derivat de GOVERNAR). □ 1.ª doc.: 1851.

En el dicc. val. d'Escrig, però aquest porta «*gobanilla*: muñeca, por la juntura de la mano con el brazo», que degué ell sentir a Llíria (d'on era Escrig), 25 forma que deu ser tant o més dels pobles xurros, de llengua castellana, ja tan immediats a aqueixa vila. La forma pròpiament valenciana és, però, en *-ella*, i ja va usar-la el 1919 Garcia Girona en el seu poema: «los pa<t>ges li vestixen --- / un escut a la esquerra *gobanella*, / que encara res pintat té en l'ample camp», 30 *Seidia*, 23, i explicat «la part del braç immediata a la mà» (gloss., p. 281). I en el seu *Vocab. del Maestrat*: «*gob-*: la part del bras que està junta a la mà, en la persona» (p. 400) que tenia recollit de Benassal, Vilafranca, les Useres, Catí, Forcall i Morella (però ja *munyic* al Maestrat i la Plana). AlcM en cita un testimoni en el mestre de Benassal, Carles Salvador, i afegeix que a Lluçena designa l'avantbraç, acc. que fóra convenient comprovar; G. Colón: «a les regions de la Plana de Castelló on es distingeix entre *b* i *v*, com 40 Vilafamés, Useres etc. hom diu *govanella* amb *v* labiodental, i a Aín vaig recollir la variant *govanilla*» (BSCC xxxiv, 296).

S'estén a diversos llocs de llengua castellana: *gobanilla* a Aragó (GaGirona), a l'Horta de Múrcia (Lemus, *Vocab. Panocho*). Més diferent i potser més originari: andal. *gomanilla* «muñeca, como articulació de la mano con el antebrazo» («se le abrió la g. y se ató una correa de torvisco»), AVenceslada, p. 201; ja 50 molt més lluny, *gomanilla* «muñeca» a Cespadosa de Tormes (entre Àvila i Salamanca, SzSevilla, RFE xv, 278), única de les dades que he aplegat que ja no es troba sobre substrat mossàrab (si bé és veritat, que no és gaire al Nord de la Sierra de Gredos, on ja començava el mossàrab).

Hi ha una suggestiva assonança amb el mot pan-cèltic GOBANNO- 'ferrer', «faber» (irl. ant. *goba, gobann* 'ferrer'), ben comprovat per l'onomàstica continental: *Gobannitio* 'el forjador' nom del germà de Vercinge- 60

torix, *Gobannicno* datiu en una inscripció trobada en els Alps Cottii (punta NE. del domini occità), que vol dir 'al fill del ferret' (-GNO- de l'arrel del llatí *gignere* etc.); probablement ve d'aquí el riojà *Govan-tes*, i n'he assenyalat jo mateix descendència toponímica a Bigorra i potser Alt Lluenguadoc.¹ Qui sap si ve d'ací el nom d'El *Gobanar*, cap a la Serra d'Espadà, partida de Villamalur: al S. d'Ayódar i O. de Suera (Gulsoy, 1962).² Però en l'aspecte semàntic no es veu com podria explicar-se (la comparació amb *manyà* provinent de MANIANUS derivat de MANUS, no ens guia cap a res raonable, i la relació que es veu aquí és d'una índole ben diversa); també em sembla que un celtisme per a un mot d'aquesta àrea té una versemblança menys que mediocre, i el fet de no ser un terme aferat al terror, acaba de desaconsellar que fem cas de tal coincidència.

Puix que es tracta d'un nom del munyó o *muñeca* castellana, la cosa natural és pensar en una base derivada de la mateixa arrel: si *munyó* és **MUNNONE* pre-romà (DCEC, s. v. MUÑECA, MUÑÓN), *govanella* podria sortir d'una altra mena de derivat, i d'aïre comparablement diminutiu: **MUNNONELLA*: l'acumulació de nasals forçava a dissimilacions, i la forma andalusa i lleonesa *gomanilla* sembla conservar la M etimològica, si bé traslladada a la síl·laba següent. D'altra banda desnasalitzant-se per dissimilació la inicial (a la manera de BERENAR, gascò i arag. *blanieu, baneytch, mandil*), MU- esdevenia *bo-*, i la interna es canviaria també per dissimilació, sigui passant per **bodonella*, d'on *go(d)anella* > *goanella, gov-*, sigui *boyanella* dissimilat en *boma-* etc.

L'alternativa més fundada a aquesta idea em semblaria admetre una evolució mossàrab de GUBERNACULA (pl. de *gubernaculum*) 'governus', 'governalls': per a la terminació no hi hauria dificultat admetent-hi la pronúncia àrabiga amb imela *-äila* > *-ella*. Des del punt de vista semàntic ni fóra inconcebible ni fàcil de comprendre, però sobretot és l'obstacle de la injustificable desaparició de la R en la forta posició -RN- la que obliga a deixar-ho córrer.³ Però si no pot ser l'etimologia veritable, sí que em sembla convincent que la influència d'això vagi ajudar força als explicats canvis fonètics del tipus *MUNNONELLA*; recordem-nos sobretot que *desgovernar* vol dir 'desllorigar', sovint aplicable a la *govanella*, i justament això és el que documenta AVenceslada amb la seva frase il·lustrativa: el castellà *desgovernar* «luxare» ja apareix en Nebrija.

Sembla que també hem de descartar que vingui d'un derivat de CUBITUS: hi ha sens dubte el mossarabisme portuguès *cotovelo* (< *covetelo*) de CUBITALE (i veg. DCEC, *cutubillo*). L'evolució fonètica fóra més aviat més complicada que la de **MUNNONELLA*, però el pas de 'colze' a 'puny de la mà' restaria ben arbitrari. Cal deixar-ho córrer.

¹ Lebel, *Les noms de personne en France*, pp. 24, 25; Whatmough, *Dial. of Ancient Gaul*, pp. 28, 32, 115, 117; Coromines, *Btrznfg. N. S.* VIII, 201, 275. — ² O bé simplement COMMUNALE = cat. terreny comunal amb fonètica semblant a la que ex-